

Koetta edeltävä toiminta.....	1
Kokeen suunnittelu.....	1
Koepäivän olosuhteiden huomiointi.....	1
Koepäivän toiminta.....	2
Paimennettavat eläimet.....	2
Varikko.....	2
Tolppakoirat ja varikkokoirat.....	3
Koesuoritus.....	3
Koealue.....	3
Kokeeseen osallistuvat koirakot.....	3
Ohjeet eri ”toimenkuviin” koepaikalla.....	4
Järjestävä yhdistys ”Ihmispurit - talkoolaiset”.....	4
Ohjaaja.....	4
Paimennettavien eläinten omistaja / lampuri.....	4
Tuomarit.....	4

Koetta edeltävä toiminta

Kokeen suunnittelu

Järjestävän yhdistyksen toimija, tilallinen ja tuomari suunnittelevat kokeen hyvissä ajoin.

Kokeen virallisen anomisen lisäksi tulee

- varata kokeen järjestämiseen soveltuvat koealueet sekä täsmentää tarkemmin käytettävissä olevat lampaiden odotusalueet (ns. varikot)
- sopia käytettävissä olevien eläinten määrä (joka rajoittaa osallistuvia koirakoita)
- sopia kokeessa suorituksessa käytettävän eläinryhmän koko.

Tuomari huomioi koeratojen suunnittelussa edellä mainitut seikat siten, että koeratojen vaatavuus ei aiheuta eläimille pienintäkään riskiä.

Koepäivän olosuhteiden huomiointi

Olosuhteiden mahdollisesti aiheuttaessa räsitusta kohde-eläimille (kuuma, kylmä, sade, tuuli) tulee koetta aikaistaa tai myöhentää kyseisenä koepäivänä tai siirtää toiseen koepäivään.

- Kuuma ilma:
  - Koe voidaan toteuttaa lämpimälläkin ilmalla, mikäli kohde-eläinten olosuhteita helpottavia tekijöitä on olemassa, esim. tuuli viilentää, koerata tai lepoalueet koostuvat varjopaikoista, sekä nesteytyksestä huolehditaan.
  - On huomioitava myös se, onko koe alku- vaiko loppukaudesta, eli ovatko eläimet ovat jo tottuneet olosuhteisiin.

- Koe on siirrettävä (aikainen aamu/ilta, toinen päivä) tai peruttava, jos koepäivälle ennustetaan hellettä.
- Kylmä ilma:
  - Koe on siirrettävä tai peruttava, jos pakkasennuste on enemmän kuin -10C.
  - Lumi ei ole este kokeelle (kokeita järjestetään harvemmin talvikautena).
  - Jäisillä alueilla koetta ei voi pitää.
- Sade on harvoin este kokeen pitämiselle, kunhan huolehditaan, että alue ei ole liukas kohde-eläimille, paimentavalle koiralle eikä ihmisille.

Koepäivän toiminta

Paimennettavat eläimet

- Paimennettavien eläinten tulee olla hyvässä kunnossa eli normaalikuntoisia ja terveitä.
- Paimennukseen käytettävät eläimet eivät saa olla ovat arkoja tai helposti stressaantuvia.
- Paimennettavien eläinten tulee olla tottuneita erilaisiin koiriin.
- Paimennettavien eläinten tulee olla toisiinsa tottuneita. Kokeessa tulee käyttää eläimiä, jotka ovat olleet samassa laumassa niin kauan, että ne ovat hyvin laumautuneet. Eri luokkiin voidaan käyttää lampaita eri ryhmistä, mutta kokeessa käytettäviin ryhmiin ei saa sekoittaa toisilleen vieraita eläimiä.
- Paimennuskokeessa ei käytetä imettäviä uuhia eikä vieroittamattomia karitsoja.
  - BCAA-kokeissa lampaiden ja vuohien osalta tämä tarkoittaa lammasrodusta riippuen vähintään viiden kuukauden ikää, nautakarjalla vähintään kuuden kuukauden ikää.
  - Perinteisen paimennuksen kokeessa noudatetaan koesääntöjä. *[FCI:n kansainvälisten paimennuskokeiden yleiset järjestämisohjeet (NHAT-HWT-IHT), kappale 5.4 Suomen lisäyksellä karitsojen käytöstä]*

Varikko

Eläinten lajinomaisista toimintatavoista huolehtiminen/lepoalue (varikko) koepäivän aikana

- Varikoilla on erikseen tilat odottaville (lepääville), valmistautuville (lajittelualuella) sekä seuraavana koeradalle menossa olijoille (lähtöaitaus).
- Varikon ja kulkualueiden pitää olla turvallisia. Jos alueet ovat savisia tai liukkaita, niihin laitetaan kuiviketta tarpeen mukaan.
- Varikot pyritään rakentamaan niin, että niissä on luonnollinen ”suoja” esim. varjostavia puita. Tarvittaessa käytetään erikseen pressuja/katosta tmv. suoran porottavan auringonpaisteen/sateen vuoksi. Alueen tulee olla helppokäyttöinen ja eläimillä on sujuva tila liikkua. Esim. lajittelijan käyttö helpottaa eläinten käsittelyä.
- Eläimillä tulee olla aina vettä saatavilla, pl. lähtöaitaus. Vesiastioita pitää olla vähintään yksi 30 lammasta kohden.
- Eläimillä tulee olla mahdollisuus syödä niin halutessaan, pl lajittelu- ja lähtöaitaus.
- Koeradon jälkeen eläimet palautetaan lepäämään varikoilleen/aitauksiin/laitumille, joissa on tarjolla vettä ja ruokaa.

- Varikkotyöntekijät valvovat eläinten hyvinvointia niiden lähtiessä ja saapuessa koeradalta. Mikäli ilmenee, että em. ryhmässä on eläimiä, jotka ovat stressaantuneita tai jotka eivät rauhoitu koesuorituksen jälkeen, ne poistetaan ja korvataan toisilla eläimillä. Poistetut eläimet merkitään aina selvästi, etteivät ne tule enää käyttöön kokeessa.

Tolppakoirat ja varikkokoirat

- Koirien tulee olla kokeneita koirakoita.
- Koirien tulee olla normaalikuntoisia ja terveitä.
- Koirien tulee olla lampurin hyväksymiä.

Koesuoritus

- Eläintä ei saa raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä.
- Kokeessa käytettävä yksittäinen eläin voi olla koeradalla maksimissaan 3 kertaa saman päivän aikana, jos suorituksen arvioitu kesto on yli 10 min. Jos suorituksen arvioitu kesto on yli 30 minuuttia, yksittäinen eläin voi olla radalla saman päivän aikana maksimissaan 2 kertaa.
- Paimennustaipumustestissä toimitaan FCI:n yleisen järjestämisohjeen mukaisesti.
- Suosittelavaa on, että paimennettavat eläimet jaetaan kahteen eri laumaan (esim. aamupäivän ja iltapäivän laumat), joista käytetään ensin vain toisesta eläimiä koesuoritukseen ja sen jälkeen aletaan käyttää toista laumaa.
- Mikäli tuomari huomaa koeradalla suorituksen aikana, että paimennettava eläin ontuu, kävelee epäpuhtaasti, irtaantuu ryhmästä, tms., se pitää poistaa ryhmästä välittömästi.

Koealue

- Tuomari ja eläimistä vastaava, sekä tarvittaessa koetoimitsija, tarkistavat ennen kokeen alkua koealueen.
- Koealueen tulee olla turvallinen lampaille, koirille sekä ohjaajille. Riskialueita voivat olla esim. sarkaojat, kalliot, liukkaus, kuopat, puiden juurakot, kivikasat.
- Alueella olevat tehtävät, esim. häkki, kuja, paneelit tulee asentaa siten, etteivät ne huoju, kaadu tai hajoa suoritusten aikana.
- Koeradalla voi olla sääolosuhteista riippuen vesipisteitä sekä koirille että lampaille.

Kokeeseen osallistuvat koirakot

- Kokeeseen osallistuvan koirakon tulee olla koulutettu koetta vastaavien vaatimusten mukaisesti, jotta voidaan varmistua, ettei koira aiheuta eläimille tarpeetonta pelkoa tai stressiä.

Ohjeet eri ”toimenkuviin” koepaikalla

Järjestävä yhdistys ”Ihmispurit - talkoolaiset”

- Toimii Kennelliiton ohjeiden mukaisesti.
- Talkoolaisten tulee olla erilaisiin tehtäviinsä hyvin perehdytetty järjestävän yhdistyksen, lampurin tai tuomarin toimesta.
- Talkoolaisten tulee tietää voimassa olevat eläinsuojelusäännöt.
- Talkoolaiset tutustuvat tilan omavalvontasuunnitelmaan ennen koetta, mikäli sellainen on tehty tilalle.

Ohjaaja

- Ohjaajan tulee olla perehtynyt koesääntöihin.
- Ohjaajan tulee varmistaa ja ymmärtää koiransa osaamistaso ennen kokeisiin tuloa, jotta paimennettavat eläimet ja koira eivät joudu liian vaikeisiin/riskialttiisiin tilanteisiin.
- Jos koira jostain syystä osoittaa aggressiivisuutta paimennettavaan eläimeen tuomari keskeyttää suorituksen, jolloin ohjaajan velvollisuus on:
a) ottaa koira haltuun välittömästi, b) tarkistaa ko. eläimen/eläinten kunto yhdessä tuomarin kanssa, c) ilmoittaa asiasta tilanomistajalle mahdollisten lääkintäkulujen tai korvauksen sopimisen osalta.

Paimennettavien eläinten omistaja / lampuri

Oikeudet

- Eläinten omistajalla on oikeus keskeyttää suoritus, mikäli tilanne vaarantaa tai on riskialtis paimennettaville eläimille/koiralle.

Vastuu

- Eläinten omistaja vastaa eläimien hyvinvoinnista ennen koepäivää. Koepäivän aikana päävastuu on ylituomarilla.

Tuomarit

Vastuu

- Eläimien hyvinvoinnista ja koeradasta huolehtiminen koepäivän aikana
- Eläinsuojelusäntöjen noudattamisesta
- Ulkomaalaisten arvostelevien tuomarien perehdyttämisestä

- *Tuomari keskeyttää koirakon suorituksen välittömästi, mikäli koira ei ole hallinnassa tai ohjaajan taidot ovat selkeästi puutteelliset hallitsemaan tilannetta.*
- *Jos koira jostain syystä osoittaa aggressiivisuutta paimennettavaan eläimeen, tuomari keskeyttää suorituksen välittömästi.*